

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 17.

A mi kisebbik gondunk.

Ambicióért sokszor feláldozzuk a biztos mindennapi kenyeret, de azért mégis első a mindennapi kenyér, mert ha ambiciónkért élünk is, csak kenyérből élünk s ha ez hiányzik elpusztul a tulzolt ambícióju egyén, mielőtt célját elérhette volna.

Egy nemzet ambíciója szent dolog, mely a közös nemzeti érzésben indulva csirázásnak, a nemzet minden egyesének szívébe bocsájt egy-egy gyökér szálát. Ezért nem lehet érinteni ezt a nemzeti ambíciót anélkül, hogy meg ne érezné a nemzet, nem lehet kitépni anélkül, hogy az egész nemzet szíve ne vérzenék utána.

Aki egy nemzet ambíciója ellenakar tenni, az szembe találja magát az egész nemzetet s ha erő hatalommal akarná kiölni, testével fogja megvédeni a nemzet az ő lelkét, élete árán — ambícióját.

Különösen így van ez nálunk magyaroknál

A magyar nemzet szeme mindig nemzeti nagy jussára volt függesztve és éppen ezért sokszor botlott meg lába a göröngyökön.

Vagy hagyjuk a képletes beszédet.

Mi elhiszszük, magyar ellenzékről nem is hihetünk egyebet, mint, hogy nagy nemzeti ideálért küzd, mikor ily pusztító harcot viv, a kormányról is hiszszük, magyar kormányról nem akarunk egye-

bet feltételezni, mint azt, hogy nagy akadályokat lát az ellenzék lábai előtt, s fél hogy elbukik ezekben s vele a vállaira vett közjogunk is, azért igyekezik oly makacsul vissza tartani a közjogi csillagra szegzett szemü ellenzékét; innen messziről hajos követni azt a harcot, melyet csak a beavatottak ismerhetnek, de bár érezzük, hogy nemzeti jövőnk sorsa forog a harcban, mégis meg kell hallanunk azt a szót, mit a mostani fegyverszünet alatt, a délvidék nyomorúsága kiáltott szét az országban.

Fent a parlamentben a nemzeti ambícióért folyik a harc, lent az egész országban a mindennapi kenyérért.

Az ambíció megnőtt, a kenyér megfogyott.

Éhes hadsereg nem viv ki győzelmet és koldus nemzetben meglohad az ambíció.

Innen van az ür parlament és nép között, mert a parlament csak a nemzet ambíciójával törődik, a nép pedig a mindennapi kenyéréért küzd.

Vissza kell térni a parlamentnek a nemzet testébe. Gondoskodni róla, hogy meg legyen védve a nép kenyere s ha ez biztosítva lesz, akkor lesz honnan erőt meríteni a parlamentnek, ambíciókért vívott csatájához.

De előbb nem. Mert a szív is óhajt ugyan és érez, de a gyomor az követel.

A magyar érzelmű ruthénség végpusztulása perczeit éli, a délvidék jajkiáltását hallatja a gabona uzsora miatt, s a magyar Kánaánban, az alföldön is

elpusztítja a szociális zavargás, amit meghagyott a gazdának az elemi csapás.

Egy rossz év — pedig már a második járja — s a kormánynak milliókra menő adót kell leírni. Ilyen a gazda helyzete s a kisipar még olyanabb.

Mind a gazda, mind a kisipar magára volt hagyatva a létért való küzdelmében. A gazda nem kap tűzhelyvédő törvényt, az iparos nem kap védelmet a képesítéssel nem bíró nagytőke konkurencziája ellen és mind a kettőnek közös piócája az uzsora.

A liberális rendszer teljesen a kapitalizmus és merkantilizmusnak köszöni létét, különösen a választás óta és tiszteli is apját és anyját, mindenféle refakciák és prémiumok által. Ezek nem is panaszkodhatnak, nem is panaszkodnak a rendszer ellen, sőt nagy pénzázdozattal is segíteni készek, de panaszkodik a nép. Pedig a hazafentartó elemet sem a multban sem a jelenben nem a kozmopolita tőke és kereskedelem képezte, hanem a nép, az Istenadta nép, a gazda és iparos.

Ezt szívleljék meg a pártok s ha békét kötnek, inkább az ambícióból vegyének be kevesebbet s a kenyérből juttassanak többet a nemzetnek.

A közjogi gravamenek orvoslására van idő várni, a kenyérre nincs.

Védelmet a népnek, hisz közjogunk természetes védője ugys csak a nép és mit ér a legpompásabb közjog — koldus nép kezében? P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A román dalköltészetről*.

A dal, ének és táncszó költészete a leg-gazdagabb; erre a nagy kincsre gondolva állította Alexandri, hogy a román ember született költő. Nincs is másképen. A román ember szerelme igaz, bánata mély, vágya sorvasztó. Ha szerel, csak kedvesének él; ha gyűlöl csak a bosszúra gondol; ha szenved, neki adja magát a bánatnak s nem vár gyógyulást. Szerelmét, bánatát, örömet, vágyát mindenki dalban énekl meg, azért a dalköltészet megmérhetetlen. A dal bölcsője a szabad természet, a mező, a barázda, az erdő, a havas, mikor a román ember az Isten szabad ege alatt van, hogy élvezheti a természet szépségeit; az erdő lombjában hallja a gerlét, a mező virágai között a döngicsélő méhet, feje felett a pacsirta fütyörész: csordultig megtelik az ő szíve is, tartalmát dalban önti ki. A doina ezért egy sóhaj a szívből, egy könnyesepp a szemből, egy kétségbeesett fuldoklás, egy édes szerelmi csók, egy repülő vágy. A szív-verésre hallgató agynak egy gondolata.

A hora (ének) abban különbözik a doinától, hogy míg ebben az alaphang bánatos, borongós, abban a kedv kicsapongó. A hora azért a fonóban, borozás közben a koresmában, más örömmünnepeken járja, — soha a bánat óráiban.

A táncszó a hora kiegészítő része; mint neve is mutatja, tánczközben, vigalomban születik, a jókedv melegágyában. Egy furjantás, egy felkiáltás, a melynek azonban értelme, éle van; szurós, mint a tövis, tréfás, jóízű mindig. Leginkább a férfiak élnek vele, gyakran az asszonyok, soha a lányok.

A dalokat illetőleg tartalmuk szerint vannak: szerelmi, vágy- és bú-, vegyes tartalmu dalok. A szerelmi dal a boldog szerelem dicsőítése. Fő alakja a kedves, a szerető, a kit a férfi mándra-nak (szépnek), drágutá- dragának (kedves), a nő pedig drágut-, bade, bádisornak (bátya) nevez, boldogságában, bánatában megszólítja a holdat, a napot, a csillagokat, a gerlőt, a rigót, leginkább a kakukot; a fenyőt, a tölgyet; a virágokat. Ezeknek panaszol, ezekkel örvend, a bú-dalok a boldogtalan szerelmet, a csalódást, a hűtlenséget, az élet más körülményeiből fakadó szenvedést festik, míg a vágy-dalokban a bizonytalan jövő, az elégtelenség, a nyughatatlan, az epedő lélek nyilatkozik. A leány épp ugy dalba önti a maga érzéseit, mint a férfi s abban a nyelv mindig egyszerű, világos, a hasomat találó, az érzés igaz, a gondolat tökéletes.

A szerelem hatalmáról szólva ugy találja, hogy az anyának nagy a hatalma, soktól megmenetheti gyermekét, de a szerelemtől és a haláltól nem. A válást lehetetlennek jelenti ki. A szerelmet ellenző anya nem bonthatja fel a viszonyt, nem.

Hogyha misét mondat betvent,
Kalácsot süt százszáz-hetven;
A míg tisztán meg nem tudja

Leveleit egy tölgyfának,
Fűszálait egy határnak,
Szórszálait száz egérnek,
Virágait egy mezőnek;
Míg a bükk nem terem körtvét,
S a fűzfa nem terem meggyet,
Hogy megegyék abból egyet.

Aztán találóan tesz különbséget a között az idő között, mikor szeretett és mikor elhidegült, mondván, hogy »tavaly ketten egy almával is jól lakánk, most, ha zsákkal bírnánk, sem adnánk egymásnak.« A kedvesét ugy találja, hogy ajka szőlővirág, keble rozmarin illatu, fogai drágagyöngyök, szája kristálypohár.

A járása olyan, mintha
A földön betüket írta.

A leány kedvesét keblébe rejteüé, mag gyanánt szeretettel elvetné, élvezettel learatná, háza küszöbén asztagul rakná fel, fekete szemöldökén, szempilláin át megszálná, aranygyűrűivel megragasztaná, az italt átadná szívének, hogy szerelmi szomját kielégíthesse. A kedves »eruptá din soare«, napból van kiszakítva, »frumoasă ca so cruce«, szép, mint egy fesztület. — A legnagyobb szerelmi varázst a szemben és szemöldökben fedezi fel; ha nem volna ez a kettő, nem volna a világon sem baj, sem bűn.

Egyáltalán a román népdalokban négy érzés dominál: dragostea (szerelem), dorul (vágy), uritul (utálat), jele és bánat (panasz, gyász, bánat). Megkapó festéseire akadunk mindeneknek.

A vágy-dalokban epesztő vágy emészti a távollevő szeretőt. Bemutatók egy ilyen pró-

* Mutatvány dr. Moldován Gergely «Alsóféhérvármegye román népe» című művéből.

Nem igaz a zászlósértés. Tegnap számunk első cikkében megemlékeztünk arról, hogy a fővárosban lefolyt népgyűlésen a szocialista munkások letépték a nemzeti színű lobogót a piros rész kivételével s így hordozták tovább. Mint értesülünk, ez nem felel meg a valóságnak. A hír eredete a fővárosi rendőrség hírszolgáltatásában keresendő.

Egy okmány.

Faksimiliében közli a M—g és helyesen megjegyzi, hogy nem raritás, hanem mustra. Szól pedig ez az okmány ekképen:

Edes Boncza!

Főszolgabíró ur jóváhagyásával írom e sorokat. Folyó hó 28-án reggel vagy délre Felvinezen a választásra okvetlenül jelenjen meg. Utalványon küldök 10 forintot, Felvinezen még kapni fog legalább 5 forintot. Tehát a viszontlátásra

Torda, 1896. október 25.

jóakaró barátja:

Bálint Gyula,
körjegyző.

Az okmányon hivatalos pecsét is van, közepén Torda-Aranyosmegye címere, körirata ez: »Torda-Aranyos vármegye, tordai szolgabírói járás«.

Kegyelem a katona-szökevényeknek.

A császári jubileum alkalmából a Felség a katona-szökevényeknek kegyelmet adott. A kegyelmezés módozatait a hivatalos lap tegnapi száma a következőkben közli:

1. a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokhoz tartozó mindazon egyéneknek, akik jelenleg mint állítási szökevények büntetésüket töltik vagy kiknek szolgálati kötelezettsége e miatt meghosszabbított, büntetésüknek hátralevő részét és a szolgálati kötelezettség meghosszabbítását, — kivéve azon egyéneket, akik más büntetési ok miatt is büntetés alatt állanak vagy büntető bíróságilag üldözöttek;

továbbá azon ilyen egyéneknek, akik mint állítási szökevények vizsgálat alatt állanak, büntető bíróságilag üldözöttek vagy e miatt eddig büntető bírósági üldözöttségüket vagy szolgálati kötelezettségük meghosszabbítását várhatják, hacsak más büntetési ok miatt is büntetés alatt nem állanak vagy büntető bíróságilag nem üldözöttek, további büntetést

és büntetést, ugymint az azzal összekötött vagy csak egymagában elvárható meghosszabbítását a szolgálati kötelezettségnek, — a büntető bíróságilag üldözötteknek és azoknak, akik a büntető bírósági üldözöttségüket vagy szolgálati idejük meghosszabbítását várhatják, azonban csak azon feltétel alatt, ha ezen közkegyelem közzétételétől számítandó egy éven belül állítási és esetleges törvényes szolgálati kötelezettségüknek is megfelelnek;

2. a cs. k. osztrák honvédség állományába tartozó mindazon egyéneknek, a kik a fegyver (szolgálati) gyakorlatra behívó parancsuknak nem engedelmeskedés miatt, illetőleg az ily parancsuknak nem engedelmeskedés által elkövetett szökés miatt büntetésüket töltik, kivéve ha egyszerűen más büntetési ok miatt is büntetés alatt állanak, vagy büntető bíróságilag üldözöttek, büntetésüknek hátralevő részét, ugyszintén az osztrák honvédség állományába tartozó mindazon egyéneknek, kik a fegyver (szolgálati) gyakorlatra behívó parancsuknak nem engedelmeskedés miatt, illetőleg az ily parancsuknak nem engedelmeskedés által elkövetett szökés miatt vizsgálat alatt állanak, büntető bírósági vizsgálatot vagy fegyelmi fenytést várhatnak, a mennyiben más büntetési ok miatt sem büntetés alatt nem állanak, sem ilyen miatt büntető bíróságilag nem üldözöttek, — a további büntetést vizsgálatot és büntetést, — a büntető bíróságilag üldözötteknek és azoknak azonban, a kik a büntető bírósági üldözöttségüket vagy fegyelmi fenytést várhatnak, csak azon feltétel alatt, hogy ezen közkegyelem közzétételétől számítandó egy éven belül az abban való részesítést kérelmezik s ha már szökevényeknek lettek nyilvánítva, de mint olyanok még nincsenek elítélve, meglevő rendfokozatukról lemondanak.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 17.

Madarász József elnök hitelesítettnek jelenti ki a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Nyegre László jegyző felolvassa a törvénytelen kormányzás ellen a képviselőházhoz újabban érkezett kérvényeket.

Kiadatnak a kérvényi bizottságnak.

Madarász József elnök jelenti, hogy **Pólonyi Géza** és **Pichler Győző** képviselők sürgős kérdést óhajtanak intézni a rendőrség legújabb botrányos cselekedete miatt. A képviselők sürgős kérdéseiket az ülés végén megtarthatják.

Buzáth Ferencz a házszabályokhoz kér szót. Már a múlt héten jelentett be interpellá-

ciót a belügyminiszterhez a belváros belterületén levő gyártelepek eltávolítása tárgyában. Arra kéri a Házat, hogy interpellációját ma megtehesse.

Madarász József elnök: Remélem a t. Ház megengedi, hogy ezen harmadik interpelláció is megtéssék. (Helyeslés.)

Mielőtt napirendre térnénk, kötelességem megjegyezni, hogy **Bolgár Ferencz**, **Hoch János**, **Wallmann János**, **Horánszky Nándor**, **Hentaller Lajos**, **Kubik Béla** és **Makkfalvy Géza** képviselők a napirend előtt szót kértek. En azonban nem engedtem meg ezt. (Helyeslés jobboldalon.) Kértem a Házat, megengedi-e a felszólalást.

Felkiáltások a jobboldalon: Nem.

Madarász József elnök: Ha nem engedik meg, akkor a két névszerinti szavazás után, ha ők szavazást kérnek...

Horánszky Nándor az elnöki emelvénnyel s átnyújtja a névszerinti szavazást kérő ívet. (Zajos derűtség és taps a jobboldalon.)

Madarász József elnök: Csendet kérek! Mielőtt a szavazás megkezdetne, kötelességem az ellenzéki t. képviselő urakhoz egy kérést és figyelmeztetést intézni. (Halljuk! Halljuk!) Kötelességemnek tartom eljárni a házszabályok szerint, de figyelmeztetem képviselőtársaimat a házszabályoknak 176, 178 és 179 szakaszaival. A 176-ik szakasz rendelíti azt, hogy a tanácskozás bezárásakor, ha át akarja tétetni 20 képviselő — nem kell jelen lenni — másnapra a szavazást, az megtörténhetik. A 178-ik szakasz azonban 20 képviselőt követel arra nézve, hogy névszerint tartassék a szavazás. A házszabályok szelleme az, hogy 20 képviselő szavazást kér, akkor ha a szavazás megtörténik, ne egy, ne három, ne nyolcz képviselő szavazzon. (Helyeslés jobboldalon. Mozdás balról) hanem amint a 179. §. azt rendel, minden jelen levő köteles szavazni.

Felkiáltások a szélsőbalon: Nincs benne.

Madarász József elnök: Kérem képviselőtársaimat jobbról is, balról is, hogy akik jelen vannak, azok tartsák kötelességüknek a szavazást.

Most következnek:

a szavazások.

Ivánka Oszkár a miniszterelnöknek magaviseletét a törvényhozással szemben akarta szavá tenni napirend előtt. Első sorban erre történt meg a névszerinti szavazás.

Igennel szavazott 9, nemmel 114.

Blaskovich Ferencz a képviselőház telefonjáról akart beszélni napirend előtt, de a Ház 115 szavazattal 10 ellenében nem engedte meg a felszólalást.

Ezután **Bolgár Ferencz** napirend előtti fel-

zában: Tegnap hogy beestvedett, sokáig vártalak meleg szobával, gyertyavilággal, szivemben epedő vágygyal. Látván, hogy nem jössz, parázssomat befedém, gyertyámat eloltám, vágyamat vankosul fejem alá tettem, unalmamat magam alá terítettem és betakaróztam szememmel.

A vágy-dalokat különösen a katonáskodók termelik az idegenségben. A távollevő szeretné látni anyját, apját, testvéreit, szeretőjét; földjét, ökreit, juhait; a mezőt, a havast, a kertet, a virágokat, a hol ő született. A katonáskodással sehogyszem tud kibékülni; nem érti, miért kell neki elhagynia faluját s abban mindeneket. Megrázóan írja le a katona a maga sorsát: »Német! nem fáj a te lelked, hogy szíjamon vért látsz! a mi hátamból patakszik ki? Nem fáj a lelked, hogy vért látsz a csákómon, a mi a fejből sugárzik ki? S hogy hal a szegény? Szomorú fűz, szomorú fűz, haldoklik a katona, nehezen, mert idegen országban hal meg, gyertya nélkül, feje alatt párna nélkül. Nehezen hal meg, mert tudja, nem lesz koporsója, szentfedője, mellette nem lesz szerető anyja, jajgató nővére, hanem a dobos a dobbal, a trombitás a trombitával. Vigasztalódjál anyám, a többi legények is csak így halnak meg! Aztán »jőjj anyám, jőjj drága, kötényed tele legyen forintokkal, ha lehet, szabadítsd e latrok (hoji) közül. Mert ha tudnád, mint ki- noznak, kisírnád a szemeidet, felkelnél éjjelkor és halálomért könyörögnél.« A katona gyakran

egyenesen a császárhoz fordul: »Császár, békéj ki, ne háborúzzál, ládd mi tudatlan, gyenge rekruták vagyunk még, ne vigy minket még a tűzbe! Ládd, kitanult katonáid voltak s felét lelőtték, fele a kórházakba került.«

A katonáskodással járó bajok és nyomorúságokért a »németet« (neamtü) okolja. Hej, nagy kutya a német; mikor megállítja a csapatát:

Nem is veszi ő már számba,
Hogy keltő nincs glédába!.

Meg is fizet a németnek: átokkal (blästäm). Az átkozódás nagy szerepet játszik a dalban. A katonák átka iszony. »Adna isten egy nagy tüzet, hogy perzselné le N-Szeben, ne maradjanak benne csak a karók a generálisok és a majorok számára, akik a legényeket katonáztatják.« A várakról az otthon maradt kedves énekel: »Istenem, jó istenem változtassát tarka keszkenővé és teríts ki a vár felett, lássam, mint bálnak el a rózsámmal.« A katona pedig: »Gyujtanának fel, vár! három oldalodon nyers fával, hogy még a híred se maradjon fenn, egy oldalon szárazzál, mert minden igaz ok nélkül sok legénynek okozol bánatot.«

A román leánynak az ideálja a pásztor (cioban). Nem kell neki sem a diák, sem a molnár, sem senki más; pásztorért eseng, mert annak édes az ajaka, egész nap dalol, szép fehér juhait virágok között legelteti, éjszakája csendes, világa a teli hold és a csillagok milliárdja.

Csodálatos, hogy a jobbágyság a román dalban nem hagyott nyomot. A jobbágyság okozta szenvedések festésével sehol sem találkoztunk; úgy tűnik fel, mintha azt természetesen találta volna, mintha jobb állapotot soha nem is élvezett volna. A magyarok ellen sem fakadt ki soha; földesurai »domni« (urak); azok tanácsa (sfatul) is hiába tiltaná el a kedvestől, mert a míg azok tanácskoznak, ő azért kedvesével szeretkeznék.

Megkapó színekkel festi az árvaságot, a szolgaságot, az idegenben való életet. Szolgaság alatt az idegennél való szolgálatot kell érteni. Strein (idegen) reá nézve a saját faja is, egyáltalában mindenki más, ha annál szolgál. Az idegen kenyérenél nincs keserűbb a világon. Hazája nem érdekli, csak a faluja, az ő havasa, mezeje. Ezért akárhányszor megszakad a szíve az idegenségben. Már a harmadik faluban is idegennel érzi magát. Szülőföldje minden, mint halszín a víz; más vízben a paraszt meg nem él. Ezért sem román férfi, sem román leány messzebb vidékre szolgálni nem megy; a ki megy, hamar haza vágyik. — Az anyai szeretet is sok dicsőítésben részesül.

A doina melodiája mindig busongó, panaszos; sohasem vig.

A horá-ra terve át. Alexandri Vaszul szerint, »annak nevezetik a dallam, mely táncra alkalmas, valamint azon költemény, a melyet tánczközben rögtönöznek.«

A román legény szenvedélyes tánczos, a

szólalási engedélye fölött szavaztak. 118 szóval 15 ellen nem engedték meg a felszólalást.

Elnök: A főrendiházi ülésre való tekintettel, indítványozza, hogy a legközelebbi ülés pén- teken legyen. (Helyeslés.)

Interpellációk.

Polónyi Géza: Január 15-dikén népgyűlés volt Budapesten, — tehát rendőri brutalitás volt. Ez a belügyminiszter rendszere: ha népgyűlés van, a legbákebb polgárokat agyonbotoztatják, véresre veretik. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Kiáltások a balon: Szavazhatunk megint, ha nem tetszik.

Polónyi Géza: ... A magyar parlament büntető-jogászai természetesen a jogállam kiépítését theoretikus alapon nem képzelhették másképp, mint hogy fel vették a büntető törvénykönyv 474-ik §-át is, a mely büntető törvény azt a közlisztviselőt, aki hivatalos eljárása közben valakit bántalmaz vagy bántalmaztat, fél évi fogházzal rendeli büntettetni. A gyakorlatban azonban úgy áll a dolog, hogy a belügyminiszter urnak az őt támogató érdemes kollégája az igazságügyminiszter ur nem tud egyetlen példát sem felhozni a hosszú és sűrű ismétlődő esetekből, a hol egyetlen egy rendőr, a ki hivatalos állásáról megfélekedezett, kötelességét megtagadva, sőt megszegve, a polgárok testi épsége és élete ellen tör, hogy az egyetlen egyszer megbüntettetett volna és a kir. ügyészség azt valaha vizsgálat alá vonta volna. (Ugy van! Ugy van! a bal és szélsőbalon.) T. ház! Párisban egyszer volt szerencsém látni július 14-én egy nagy felvonulást. A népek száz- ezrei hullámoztak a párisi boulevardokon és azok mellék utcáin a nélkül, hogy ott valaki- nek a legkisebb bántódása is történt volna; mert ott is, Párisban is elfogadták már rendszer gyanánt azt, hogy valahányszor egy nemzeti népnép rendeztetik, p. o. július 14-én a nagy forradalom legnagyobb napjának nemzeti ünnepén, az mindig azzal kezdődik, hogy mikor a népnép határideje ki van hirdetve, akkor minden policeman levonul a posztjáról, a hova rendelve volt. Nálunk az alkotmányos jogokat gyakorló polgárok lovas és gyalogos rendőrök tömegei által lesznek körülvéve és nem ritkán inzultálva, hogy a kihágások örve alatt, a rendőröknek minden sátoros ünnepen egyszer mód-juk és alkalmuk legyen kényük-kedvük szerint a ezil bagázson végig verni.

Hát t. ház, a kérdés maga, amelyről szólni akarok, igen röviden a következő. Egy hírlap- író, ismerjük őt mindnyájan, legalább a ki Magyarországon politikával foglalkozik; a ki pedig Magyarországon politikával foglalkozik, ugy- szólván lehetetlen, hogy *Neszmélyi* Arthur hír-

tánczot azonban beszéddel kíséri. A ki tánczol és nem beszél, annak azt kívánja, hogy gör- büljön meg a szája.

Ujju! a mig csak élek!
Ha meg haltam, halott légyek ...
Ujju! ha sirba tesznek,
Ott is ugrom s énekelek!

A hora-tánczszó megszámálhatatlan meny- nyiségben fordul elő. A román észjárás, valódi elme-él hú tükre a hora. Egy párt ide iktatok:

A leányok Tövisen
Tyukot lopnak, hirtelen
A fonóba viszik, aztán
Megkopasztják már a lábán.

Nekem is volt ám egy szépem,
Meghalt paszuj-evés közben.

Szeretem a törpe asszonyt.
Mert felhág az opinkámra (böcsör)
S úgy nyom csókot az orcámra.

Szerettem a magas asszonyt,
Kaput át is csókot oszthat.
Sőt kiáltja: hopp, még nyolczat.

Férjhez menni szeretnék.
Málét gyurni ha tudnék ...
A lapátra ha teszem,
Előbb meg kell kötözzem.

Rámás csizmám, vas patkóm,
Benne ördög van s egy asszony!
Egyik biztatta, másik oktat.
Hogy tegyem meg csak a rosszat!

lapírót ne ismerje. Békés polgár, a mellett kö- telességét tiszteletreméltóan teljesítő hírlapíró és a természet által bénasággal sújtott egyén. Minden lehet a világon, csak nem forradalmár, vagy nem olyan ember, a ki már testaitánál fogva is nem tudom micsoda nagy világforgató eszméknek végrehajtására vállalkozni akarna, vagy arra képes volna. Ez a hírlapíró az Otthonban ült társai között, végül a kötelesség a szerkesztőségbe szólítja; tehát nem is vett részt a népgyűlésen ...

Hentaller Lajos: És ha vett volna is?

Polónyi Géza: De nem vett részt, hanem a kötelesség a szerkesztőségbe szólítja és ő meg- indulva botjára támaszkodva, hogy elmenjen kö- telességét teljesíteni. Midőn a Kerepesi-utnak bizonyos pontjára ért, a mely kritikus pont azért ... (Zaj).

Kubik Béla: Kérünk csendet. (Elnök csenget).

Polónyi Géza: mert csodálatos módon egye- dül a fővárosi rendőrség nem tudja azt, hogy a Kerepesi-utnak és a Körutnak keresztezésé- nél rendszerint a villamos és a gyalogközleke- dés még hétköznapon is minden népgyűlés nél- kül olyan nagy és különösen vasárnap olyan fokozottan nagy szokott lenni, hogy ott termé- szetszerűleg egy bizonyos csoportosulás pillana- tonként, vagy néhány percze mindig előfordul. (Igaz! ugy van! balfelől). Ha már most egy nép- gyűlésből kitóduló tömeg azon a sarkon össze- jön, a villamos és a gyalogos közlekedéssel ott találkozik, természetes, hogy ott egy vagy tíz másodpercze torlódás lesz. Ez olyan természeti törvény, a mely alól a magyar népgyűlési pub- likum sem tudja magát kivonni. Már most mi történni T. ház?

A lovas és gyalogos rendőrök, hogy még nagyobb legyen a tolongás, azon a ponton eláll- ják az utat, hogy ott az emberek ne is közle- kedhessenek és ha azután bekövetkezik a tolon- gás, akkor gyalogosan és löbátan bele vágatnak a közönségbe, elkezdik botozni és ütlegelni és lovakkal tiporni az embereket.

Az én hírlapíróm, amint mondtam, elindult az Otthonból. Mikor a Kerepesi-utnak ezen hir- hedt pontjára ért, egy villamos oszlop mellé állt és békés türelemmel várta a közönség eltávo- zását, hogy átneheessen tovább a szerkesztőségbe. Ez a szerencsétlen egy pár pillanattig nézi a tömeg elvonulását, de egyszerre minden ok nél- kül, anélkül, hogy a választókhoz egy árva betűt szolt volna, vagy a legkisebb mozdulatot tette volna, megtámadtatik gyalogrendőrök által a Sajó kapitány vezetése alatt álló csoporttal és ezek a rendőrök neki rontanak. »Ez is ott volt, kutya, gazember« szavakkal megtámadják, agy- ba főbe verik, ütlegelik (Zaj a baloldalon) és mikor azután Sajó kapitány, a csoportot vezető rendőrség parancsnoka, odajött, aki személyesen ismerte ezt a hírlapírót mert Eötvös Károly jelenlétében mutatták őt be Sajó kapitánynak, nemcsak hogy meg nem szüntette az inzultust e szerencsétlen béna ellen, hanem fokozott mér- tékben ütlegeltette, megfogatta a rendőrökkel, akik elhurcolták onnan az utcán keresztül, mint azt Lits Gyula képviselő társam is látta. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Botját is elvet- ték tőle és szerencsétlen polgártársunkat, aki erre semmi okot sem adott, a leginfámisabb és brutálisabb módon testileg meggyalázták ugy, hogy rajta a kezében levő orvosi láttelel ta- nusága szerint több rendbeli könnyű testi sér- tés constatáltatott. Ez ugy amint előadtam, le is van írva, de nem szeretnék az autenticitás rovására valamit tévedni. Azt hiszem, híven reprodukáltam, ami e tárgyban az Egyetértés- ben a kérdéses hírlapíró aláírásával megjelent; de ha bármely pontban mást mondtam volna, mint a mi ott van, tisztelettel kérem tudomá- sul venni, hogy semmi mást mondani nem akartam, és nem akarok, mint ami abban a nyilatkozatban foglaltatik.

Már most lehet a dolgot kicsinyelni, kö- zömbösen venni, megengedem ez eset egy a sok közül. De mihielyt itt e házban megszűnik az egyéni jogok iránti érzékenység, ennek határa sehol sincs. Ne tessék elfeledni, nagy a szen- vedélyek rohanó harca és egymásra törő hul- lámai soha sem egyes sporadikus esetekből keletkeznek, hanem az esetek sűrűn ismétlődő tipikussá váló jelenségeiből. Az emberek végre megújják, hogy bizzanak abban a hatóságban, amely nem nyújt semmi elégtételt sérelmeikért,

sőt még gunyakacajjal azt bünteti meg; a ki a rendőrség részéről ily brutális támadás áldozata lett (Élénk helyeslés a bal és szélső baloldalon). Sokszor ismétlem e házban és a mig e kor- mány itt fog ülni, fájdalom, sokszor fogom még ismételni: tisztelettel hajlok meg azon rendő- ség előtt, mely az életet vagy vagyont veszé- lyeztető tömeggel szemben a törvény által en- gedett végső eszközhez is nyúl. De azt a rendő- séget, mely a törvény világos tilalma ellenére polgártársainkat meggyalázza, botozza, pofozza: az ily rendőrséget csak megvetni tudom. (Zajos helyeslés a bal és szélső baloldalon.) Ha az élet vagy vagyon veszélyeztetéséről van szó, sohasem fog eszembe jutni interpellálni, ha ugyan jogos volt a fegyver használata. De hogy magyar emberek eltérjék hétről-hétre, napról- napra, hogy a rendőrök botozzák és pofozzák őket, ez vérlázító. (Zajos helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

S nekünk van itt egy igazságügy miniszte- rünk, aki még a fülét se mozgatja 41/ esetek alkalmával. Igazán már magunknak kell más eszközökkel igazságot szereznünk (Oho! jobbról). Parlamentáris eszközt értek, bár ez inparlamen- táris kormányval szemben minden eszköz jó (Ugyvan, igaz! a balon.) Ezt az elégtételt — ne csodálkozzanak — ha az igazságügy miniszter bőrére fogjuk megvenni. (Nagy zaj jobbról, vi- haros tetszés balról. *Kiáltások.* Ez volna helyes!) Felolvassa interpellációját s tudomására hozza a Háznak, hogy *Neszmélyi* már be is csukta mint vádlottat a rendőrség. (*Kiáltások* balról: Ez már alávalóság! Szemtelenség.) Sürgős intéz- kedést és választ kér. Ha pedig nem állna el a kormány amaz elvétől, hogy érdemlegesen, mig elnök nincs, nem válaszol, akkor legalább egyé- ni nézetét jelentse ki. (*Kiáltások:* Zúrt ülést kérünk.) Esetleg azt is. Interpellációja így hangzik:

Interpelláció az igazságügyminiszter és belügy- miniszter urhoz.

Van-e tudomásuk a miniszter uraknak arról, hogy folyó hó 15-én Neszmély Arthur hírlapíró, a ki a nélkül, hogy az azon nap délutánján rendezett népgyűlésen részt vett volna, midőn hivatása gya- korlása céljából a szerkesztőségbe akart menni és a tömeg elvonulását békésen várta, minden képzel- hető ok nélkül a Sajó Sándor kapitány által ve- zetett rendőresapat által megtámadtatott, »kutya gaz- ember« szavakkal és ütlegekkel illetetett, a rendő- rök által összerugdosztatott, több helyen testisérü- lést szenvedett és a béna hírlapíró ezüst fogan- tyuja botjától is megfosztatott.

2. Miután a sűrűn ismétlődő hasonló esetek- ből több mint nyilvánvaló, hogy a fővárosi rend- őrség nem csak feladatának magaslatán nem áll, de a törvénynek, különösen a btt. 472. §-a is figyelmű megvetésével a büntetlenül maradás re- ményében egyenesen rendszert csinál abból, hogy a békés polgárokat semmiféle jogállásban meg nem tűrhető botozásokkal s ütlegeléssel akarja a gyüle- kezési jognak gyakorlásától elriasztani,

Kérem a belügyminiszter urtól:

1. Hajlandó-e sürgősen intézkedni az iránt, hogy a fővárosi államrendőrség a törvények isme- retére, a polgárok jogainak tiszteletben tartására kellőleg kioktattassék és olyan tisztviselők vezetése alá kerüljön, a kik nem a testi épségnek és az élet- nek brutális módon való veszélyeztetésében, hanem épen ezen javaknak védelmezésében keresi a rendő- rség feladatát.

2. Megnyugtathatja-e a miniszter ur a Házat az iránt, hogy a Sajó Sándor kapitány ellen addig is, mig büntető uton a példás elégtétel meg sze- rezhető a törvény által kijelölt uton a fegyelmi vizsgálat és azzal kapcsolatosan a joggal háborgó polgárok megnyugtathatása céljából a kapitánynak ál- lásától való felfüggesztése sürgősen elrendeltetett?

Kérem végre az igazságügy miniszter urtól:

1. Megnyugtathatja-e a Házat az iránt, hogy a közvádló büntetőtörvénykönyv 473-ik §. ütköző hivatalos hatalommal visszaélés miatt megtegye kötelességét?

Van-e tudomása a belügyminiszternek arról, hogy több rendőr e hó 15-én délután félhat és háromnegyed hatóra közt Erzsébet-körut 1. számú ház előtt minden ok nélkül megámadta Neszmély Arthur hírlapírót, azt tette bántalmazva, a magát védeni nem képes embert, a népszínház elé von- szolták, hol lovasrendőrökkel akarták bekísértetni és csakis a rendőrtisztviselők közbenlépése folytán szabadult meg a további bántalmaktól.

Ha nincs tudomása ezekről, hajlandó-e magának hivatalos uton tudomást szerezni s a legszigorubb büntetésben részesíteni hamar, kik hivatalos hatalmukkal ily arczátlanul visszaéltek.

Elnök: Kiadatik az igazság- és belügy-miniszternek. (Kiáltások: Halljuk! baloldalon.)

A repülő orphenm.

Következik *Pichler* képviselő interpellációja:

Kérdés a belügyminiszterhez.

Van-e tudomása a belügyminiszternek arról, hogy több rendőr e hó 15-én d. u. fél 6-tól háromnegyed 6 óra közt az Erzsébet-körut 1. számú ház előtt minden ok nélkül megtámadta Neszmély Arthur hírlapírót, azt tetteleg bántalmazva, a magát védeni nem képes embert a Népszínház elé vonszolták, hol lovasrendőrökkel akarták bekísértetni és csakis a rendőrtisztviselők közbelépése folytán szabadult meg a további bántalmazástól.

Ha nincs tudomása ezekről a belügyminiszternek, akar-e ezekről magának hivatalos uton tudomást szerezni és a legszigorubb büntetésben részesíteni azokat a rendőrközegeket, kik hivatalos hatalmukkal ily arczátlanul visszaéltek.

Interpellációja indoklásában *Rudnay* támadja, aki annak a Kovács Sándornak, akit nemrég a rendőrség s ő viszont a rendőrség egy kapitányát s az egész rendőrséget súlyos váddal illette, — annak az embernek újból két komfortáblé számot engedélyezett és a *repülő orfeum* engedélyét is megadta.

Kiáltások: Mi az? (Erdély és Perczel vállukat vonják.) Az az olyan engedély, hogy nevezhet egy olyan zengerajt, melylyel Budapesten bárhol előadást tarthat, ha egy nappal előbb bejelenti.

Förster: A képviselőházban? (Derűtség.)

Pichler: Előadást tartanak aznap a Rotenbiller-utcában, másnap másutt!

Gullner: Ma hol? Majd találkozunk!

Ezután *Buzáth* Ferencz terjesztette elő a következő interpellációt:

Az ártalmas gyártelepek.

Mivel lehetetlen azon feltevésből kiindulnom, hogy a t. belügyminiszter ur nem bírna annak tudomásával, hogy a főváros belterületén számos, — még régebbi időből fennmaradó oly gyártelepek léteznek, — melyek a főváros rohamos fejlődése folytán ma már a legélénkebb forgalmi helyekre kerültek s ott a levegőt fertőzik; azon helyek környékén a lakást ugyszólván lehetetlenné teszik.

Mivel indokolja ez ügynek elhanyagolását?

Szándékozik-e intézkedni, hogy ezen közegészségügyi türhetlen állapot megszűnjék?

A kormány békeajánlata.

Budapest, január 17.

A mit tegnap mint valószínű eredményt jelezünk, az néhány órával később teljesen valóvá vált. Ő Felsége a tanácskozások során utasította a kormányt, hogy biztosítson olyan kiegyezést, mely a monarchia egységes jellegét kifelé nem érinti és egyebekben szemet huny azok előtt a feltételek előtt, melyeket a kormány jónak látott a párt fentartása érdekében felállítani.

A kormány békeajánlatát, mely magában foglalja azt is, a mit a kormány követel és azt is, a mit az ellenzék feltételeiből koncedál, a következő pontokban ismertetjük:

1. A kiegyezés biztosítása.

Ehhez a ponthoz a kormány a következő magyarázatot fűzi: A kiegyezés megoldása képezvén a legfontosabb feladatot — hiszen ebből támadt első sorban a konfliktus az ellenzékkel — e nagy mű biztosítandó minden újabb

esély ellen. E védelem pedig önként kínálkozik az 1867. évi XII. törvényezikben, a mely pontosan meghatározza Magyarország állami önállóságát. Ez a törvény semmi újabb definíciót nem igényel. Csak el kell fogadni az eredeti definíciót és akkor már meg van teremve az az álláspont, melyet a nemzeti párt és vele a néppárt is elfogadhat. A függetlenégi párt aspirációi pedig amugy is kielégíthetetlenek lévén, e pártnak a kiegyezéssel szemben támasztott harca főleg a provizorium ellen irányulva, akként lenne megoldható a kérdés, ha a kiegyezés az ausztriai állapotokra való tekintettel és 1903-ig rendezetnének egyelőre.

2. A házszabályok revíziója, mely a tárgyalagos, szónoki vitákat egyetlen egy irányban sem szorítja meg, de korlátozza a technikai obstrukciót.

3. Az ellenzék nem akadályozza az *indemniti, fél éves provizorium, ujonczlórvény* és *horvát kiegyezés* megszavazását.

4. A kormány kötelezi magát a *kuriai bíráskodásra* vonatkozó törvényjavaslat be-terjesztésére és keresztülvitelére.

5. A *kormányelnök demisszionál*. (Utóbbi pont sub intelligitur és diskusszió tárgyát nem képezi.)

Ebből a javaslatból tehát az derül ki, hogy a kormány a kiegyezést minden lényegbeli és alkotmányjog módosítás nélkül akarja keresztülvinni, ha Ausztriában nem is jöhet létre parlamentáris uton. Az egyedülkoncesszió az volna, hogy nem tíz évszázadra, hanem öt évre vagyis vissza- és előrehatólag 1898-tól 1903-ig és a házszabályokat rögtön akarná szigorítani. Kivánná még a 4függő javaslat megszavazását és ezekkel szemben az egyedüli ellenszolgálat a kuriai bíráskodás behozatala volna. A rendszer is változatlanul megmaradna, csak Bánffy menne el.

A *választási reformot* a kormány perhorreskálja és ezt a magyar állameszmével indokolja. A kifogás hipotritikus, mert nem a magyar állam eszmét féltik, hanem saját rendszerüket, mert a leszállított és egységes cenzus azt eredményezné, hogy nem lehetne a választók megszokasodott tömegét oly könnyen megvásárolni. Mindazonáltal azt hisszük, hogy a megegyezés létrejöhet, ha a kiegyezésre nézve megtalálják a közös formulát; mert ebben az esetben az ellenzék kiforszírozhatja minden feltételének elfogadását, mert lehetetlenség, hogy Bánffy a király elé azzal lépjen, hogy megvan a megállapodás a kiegyezésre vonatkozólag, de ő mégis ajánlja a kompromisszum visszautasítását és erőszakos rendszabályok alkalmazását; mert a többi feltételek a kormypártot nem elégítik ki.

Ha az ellenzék ezt szem előtt tartja, akkor könnyű szerrel meg fogja buktatni Bánffyt, rendszerével együtt, akármilyen harciasan hirdessék is az egész és félhivatalosak az ellenkezőt és akárhogy varik mellüket Bánffy és párthívei.

A Rechsraath feloszlatása.

Bécsi tudósítónk jelenti, hogy az osztrák képviselőházban az obstrukció ismét névszerinti szavazásban nyilatkozott. Ma délbén egy igen jelentéktelen ügyben vigan folyik a névszerinti szavazás. A folyosókon határozott alakban merül föl az a hír, hogy gróf *Thunnak* a zsebében van a felhatalmazás a *Reichsrath* elnapolására, esetleges feloszlatására. Érdekes, hogy a holnapi ülésre sok magyar képviselő látogatását várják, a kik nyilván obstrukciós tanulmányokat akarnak tenni. Megdöbbenő hatással van a képviselőkre az a hír, a mely

Prágából érkezett oda. Egy cseh [diák] nemzeti fanatizmusból pisztolyal rálőtt egy *Linhard* nevű diákra. Linhard ma délelőtt meghalt. Mily következményei lesznek, az beláthatatlan.

Tárgyalások.

Budapest, január 17. (Saját tud. táv.)

A miniszterelnöki szobába ma a képviselőházi ülés tartama alatt igen sokan jöttek-mentek. *Bánffy* br. mindenekelőtt *Darányi* Ignác, *Erdélyi* és *Perczel* miniszterekkel tárgyalt hosszasan, majd pedig *Gajári* Ödön, *Tisza* Kálmán és *Berezoviczy* képviselőket hívatta be és még többeket.

A folyosón *Andrássy* Gyula grófot *Széll* Kálmán kereste fel s ezután *Andrássy* az ellenzéki vezérférfiakkal konferált.

Az ellenzék általános felfogása az, hogy a kibontakozás lehetséges.

A Tisza frakció azonban nem vall ilyen békés elveket. Jelszava az, hogy ha a kiegyezés ügyeiben lesz is megegyezés, addig nem lesz béke, míg a házszabályok alapos revíziójára garancia nincs. Kivánnák nemcsak a névszerinti, hanem az elnöki kizáratási hatalom kiterjesztését is.

A miniszterelnök a dissidenseket holnap délutánra kérte magához, hogy átadja a szóbeli ellenproponiczióit, mely hir szerint hasonló a *Széll* Kálmán-féle formulához.

Szilágyi Dezső a várható proponicziókkal nincs megelégedve s hir szerint egy új proponicziót fog előterjeszteni.

Budapest, január 17. (Saj. tud. táv.)

Bánffy br. még ma megadta a dissidenseknek a választ. *Fejérváry* Géza br. honvédelmi miniszter betegsége miatt a honvédelmi miniszteriumban történt meg az átadás. Jelen voltak *Bánffy* br. és *Lukács* László miniszterek. A miniszterelnöki válasz átvételére *Szilágyi* Dezső, *Andrássy* Tivadar és Gyula grófok jöttek, akik a miniszterelnöktől ad referendum vették a szóbeli jegyzéket a házszabályokra vonatkozó módosítások kivételével, mely írásban közöltetett.

Ugy az ellenzéken, mint a kormánypárton azt hiszik, hogy a dissidensek működése eredményes lesz. Biznak *Széll* Kálmán formulázásában, hogy mindkét fél óhajának megfelelőleg fogja megszerkeszteni a pontokat.

A főrendiház ülése.

Budapest, január 17. (Saj. tud. táv.)

A főrendiház holnapi ülése nagy fejtörést okoz *Bánffy* br. miniszterelnöknek, mert alapos a remény, hogy az ülés nem igen fog megbékülni az eddig kifejtett állapottal.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. távirata.)

Az alkudozásokat háttérben szorítja most, mint a »*Bud. Hírl.*« írja, a főrendiház holnapi ülésének jelentősége, mely iránt az érdeklődés igen nagy.

Vasary Kolos hercegprimás fog kérdést intézni a miniszterelnökhöz a helyzetet illetőleg, melyre a miniszterelnök válaszolni fog. Ha a válasz nem elégíti ki a főrendiházat, úgy már csütörtökön benyújtják a királyhoz intézendő felirati javaslat szövegét megvitatás végett. Hir szerint a javaslat mellett fognak felszólalni *Szapáry* Gyula gróf és *Wekerle* Sándor, míg ellene *Zichy* Nándor gróf.

Bánffy br. ellene lesz a javaslatnak nem csak a helyzetnél fogva, hanem parlamentáris szempontból is, mert e kérdés a képviselőházhoz is tartozik s nem engedhető meg, hogy a főrendiház a királyhoz felebbezzon.

Meglehet különben az is, hogy a miniszterelnök felelete helyeslőleg tudomásul fog véteni, tekintve a kormány álláspontját és nem kerül sor a szavazásra.

Ujabb szakadás.

Budapest, jan. 17. (Saját tud. táv.)

A »Magyarország« értesülése szerint az esetre, ha **Bánffy br.** meghiusítja a békét, a szabadelvű pártban újabb szakadás fog beállani.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Január 22. A váraljai velencei takarékos és segély szövetkezet közgyűlése a Népkör helyiségében d. e. 11 órakor.

Január 25. A kath. kör választmányi ülése d. u. 6 ó.

Január 29. A kath. kör közgyűlése délután 4 órakor.

* **Vizkereszt a románoknál.** Gör. kath. és gör. keleti polgártársaink ma, szerdán ünneplik Vizkereszt ünnepét. Ugy a gör. kath. székesegyházban, mint a többi román templomokban ünnepélyes isteni tiszteleteket tartanak.

* **Vilmos huszár kamarási kitüntetése.** A saárdi Somsich grófi család 3 férfi tagját a király kamarási méltóságra emelte. A kitüntetettek között van saárdi gróf S o m s i c h Géza százados a II. Vilmos német császár és porosz király nevét viselő 7. huszárezrednél. A másik két kitüntetett gróf S o m s i c h József tart. hadnagy a pécsi 8. honv. gy. ezrednél és gróf S o m s i c h Béla földbirtokos.

* **A törvényszéki palota átvétele.** A nagyváradi kir. törvényszék új palotájában nagy sürgős-forgás van, a belső felszereléseket, asztalos és karpitos munkákat, butorokat adja át a vállalkozó s helyezik el az egyes szobákban. — Az épület átvételét szintén hetek óta eszközölte L á s z l ó Sándor kir. mérnök s tegnapelőtt vették át véglegesen az egész épületet.

* **Az udvari gyász.** Tegnap ért véget a boldogult Erzsébet királynőnek halála fölötti mély gyásznak periodusa. Mától kezdve f. é. márczius 16-áig bezárólag az udvari hölgyek fekete seilyemben jelennek meg, fejéssel, fehér csipkészszerrel s ékszerekkel, vagy szürke esetleg fehér ruhában fekete csipkészszerrel s gyöngyökkel; a tábornokok és törzstisztek gyászszalaggal a bal karon, a titkos tanácsosok, kamarások sima szövetből való fekete ruhában festett (aranyozott) karddal, az állam hivatalnokok gyászszalaggal a bal karon.

* **Nagyvárad és a párisi kiállítás.** Az 1900 évi párisi kiállítás magyar kormánybiztosa felszólította Nagyvárad városát is, hogy a világ kiállításán képviseltesse magát. A tanács megbízta a főmérnököt, hogy tegyen jelentést mit állíthatna ki a város. A főmérnök most megtette jelentését. Ebben kijelenti, hogy az ilyen nemzetközi kiállításra csak kiváló fontosságú tárgyakkal, amelyek különlegességükkel fogva felkeltik a figyelmet, lehetne résztvenni. Nagyváradon ilyen dolog nincs, mert még a vízmű sem ilyen rendszer szerint épült. Egyet felemlít ugyan a főmérnök. Szerinte legfeljebb ellehetne készíteni Nagyvárad város 15 éves haladása és fejlődésének térképét, feltüntetve az utakat, terek fejlesztését, a folyó szabályozást a vízmű ismertetését s az általa elért közegészségügyi fejlődést, végül az összes jótékony és gyógyintézeteket és azok fokozatos fejlődé-

sét. Mi is azt hisszük, hogy alig vehetnénk valamivel részt a világkiállításban, mely az ott felhalmazott ritkaságok között el nem tűnne.

* **Husz-émlék.** A prágai városi képviselőtestületben tegnap napirenden volt a Husz-émlék felállítása iránti kérvény. A kérelem teljesítése ellen nagyszámu katolikus egyesület ezrekre menő aláírásokkal emelt tiltakozásokat nyújtott be. A gyűlésen nagyszámu közönség volt jelen és a városház előtt is nagy néptömeg gyűlt össze. **Podlipny** polgármester kénytelen volt több ízben csendre inteni a karzatot. A szavazásnál 77 szavazattal 40 ellenében hozzájárultak a Husz-émlék bizottság kérvényéhez.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter **Sztercsky Antal** szászrégeni kir. járásbíró-sági irnokot a berettyó-ujfalui kir. járásbíró-sághoz segédtelekkönyvvezetővé nevezte ki.

* **A »Tribuna« Bulcas elítéltetéséről.** A »Tribuna« legújabb száma **Bulcas** Lucian elítéltetéséről a következőket írja:

Bulcas megbüntette.

A sovinizmus újra áldozatot követelt; a magyar politika *kannibáljai* újból jubilálnak.

A kiváló román ifjút, **Bulcas** Lucian urat, a nagyváradi jogakademia hallgatóját szigorúan megbüntette maga a közoktatásügyi miniszter.

Bulcas-t kizárták az összes magyarországi intézetekből és még az esetleg külföldön szerzendő oklevelét is semmisnek és érvénytelennek nyilvánították.

Tették ezt a magyar nemzet elleni *izgatásért* és különösen mert részt vett a turini kongresszuson.

Erkölcsei erőszak, egy tehetséges ifjunak az erkölcsi *meggyilkolása* az amit a magyar sovinizmus minisztere elérni akart. Meglátjuk mennyiben fogja elérni célját.

Rajtunk van a sor bebizonyítani, hogyan tudjuk értékelni embereinket, hogyan tudjuk megvédeni lelkes és tehetséges ifjainkat.

Bizonyosak vagyunk, hogy a magyar zsarnokság vágyai nem fognak teljesülni.

Egy újabb martir — egy újabb harcos.

Mi testvéri üdvözlünket küldjük ennek a derék ifjunak, akit a magyarok dühe és a gyengéltelenség olyan erősen megsértett.

Az egész románság üdvözölni és ölelni fogja.

* **Járványos betegségek Nagyváradon.** Január hó 1-ső felében, 1-től 15-ig a következő járványos betegségek fordultak elő: vörheny decemberről maradt 4, a fél hónap alatt megbetegedett 8 egyén; — meghalt 2. A kanyaró Nagyváradon megszűnt, amennyiben januárban egy eset sem fordult elő; a decemberről maradt 2 beteg meggyógyult. — Hasi-hagymázban december hónapról maradt 10 betegen kívül még 3 újabb betegség volt; meghalt 2.

* **Érdekes esküvő Debreczenben.** Az egész város osztatlan öröme és áldása kísérte azt a frigyet, melyet szombaton, e hó 14-én kötött a debreczeni róm. kath. templomban **Udvarhelyi Dezső** dr., derecskei aljárásbíró **Sárváry Adélla**, az általánosan szeretett, népszerű városi főorvosnak: **Sárváry Gyula** dr.-nak kedves, szép leányával. Déli 1/2 12 órakor igazán nagy és előkelő közönség jelenlétében, a róm. kath. templomban történt az esküvő, hol **Wolajka Nándor** dr., v. püspök assistentiával szolgáltatta ki az új párnak a házasság szentségét, lelkes, minden jelenlőre mély hatást tett beszéd kíséretében. Ezután az »Angol Királynő«-ben mintegy 50 terítékű dejeuneur volt, számos felköszöntővel. Az új pár délután 5 órakor Derecskére utazott.

* **A borhamisítók.** Az Engel-czéget újabb itélettel sújtották. **Krecsányi Kálmán**, a budapesti VIII. kerületi kapitányság vezetője, öt rendbeli kihágásban találta a céget vétkezőnek és ezért Engel Mihály elsőrendű vádlottat 10 napi önközlésben töltendő elzárásra, Ifj. Engel Adolf másodrendű vádlottat 100 fittal megváltható tíz napi elzárásra ítélte. Azonkívül elrendelte a vádlottak Pécsen levő üzleti te-

lepén ez évi jan. 2-án 56 hordóban hivatalos zár alá vett 1225.44 hektoliter törkölybornak a vádlottak költségére sóval leendő denatrálását, a törkölybor elkobzását és a szeszfőzéshez leendő fölhasználás céljából nyilvános árverésen való elárusítását. Az árverésen a törkölyborok árából befolyó összeget 1/3-ad részben a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület, 1/3-ad részben a Fehérkeresztgyesület, 1/3-ad részben pedig a budapesti VIII. kerületi Általános Közjótékonyági Egyesület kapja. 1898. okt. 27-én Pécsen a vádlottak üzleti telepén levő pinczeraktárakban összeírt törkölyborokból az eljárás során megállapított 422.42 hektoliter hiányzó törkölybornak hektoliterje a budapesti állandó borvizsgáló szakértő bizottság véleménye értelmében 12 forintba állapított meg, a mely összegnek Budapest szegényalapja javára való megfizetésére köteleztetnek a vádlottak.

* **Merénylet Faragó Ödön ellen.** Vakmerő gyilkossági merényletet követett el néhány suhancz Tien-Csienben **Faragó Ödön** kínai vámhivatali főigazgató ellen, aki Nagyváradon végezte iskoláit. A merénylet, hála **Faragó** lélekjelenlétének, nem sikerült és most ő maga írta meg a dolgot sógorának, **Salamon Dénes** zentai közjegyzőnek. E szerint az eset a következőképp történt: **Faragó Ödön** egy délután sétára indult a város mellett elterülő erdőségbe, melyet sétahelyül szoktak a kínai előkelőségek használni. Akkor azonban véletlenül senki sem sétált az erdőben. Egyszerre csak egy bokor mellett fehér porfellel keletkezett előtte. A fehér porfellel nem volt más, mint a **Faragó** szemébe bintett mézpor. Kínában tudvalevőleg a gyilkosok először áldozatuk látóképességét veszik el, szemükbe erős mézport hintenek, mely őket megvakítja s így bánnak el a szerencsétlenekkel. **Faragó Ödön** rögtön fölismerte a helyzet veszedelmes voltát. Szerencséjére a gyilkosok meglehetősen ügyetlenek voltak s így szemévilága épségben maradt. Ugy vehette észre, hogy a kínai suhanczok villogó késekkel rohantak feléje. **Faragó** se volt rest. Azonnal védelmi állásba helyezkedett s erős botjával oly csapásokat mért támadóira, hogy azok rövid tusa után eliramodtak. Haza érve azonnal jelentést is tett a rendőrségnek, mely a nyomozást rögtön megindította. Átkutatták az erdőt, de a merénylőknek nyoma veszett. A rendőrség még mindig erélyesen kutat, de eddig eredménytelenül. **Faragó Ödön**nek számosan gratuláltak szerencsés megmenekülése alkalmából.

* **Váltójog a bálteremben.** Az anya, ki a bálba viszi = *kibocsájtó*.

Leány, aki táncolni megy = *elfogadó*.

A táncos = *forogató*

Leány, a kinek hozománya nincs = *üres forogtató*.

A táncos, a ki az apa helyett a ezechet fizeti = *névbecsülési fizető*.

A táncos aki a souper csárdás 2-ik részét átengedi = *engedményező*.

Csók a lány hátán = *hátirat*.

A mama uszálya = *toldal*.

A mama figyelmeztetése, hogy elég a táncz = *óvás*.

Üres hely a mama mellett = *telephely*.

A tánczosnőt, mikor a helyére vezetik = *telepítés*.

Hozomány, a melyik nincs = *lényeges kellék hiánya*.

Tánczosnő = *látra szóló váltó*.

Meghívó a bálba = *sommás végzés*.

Báli ruha számlának visszautasítása = *kifogás*.

* **A katonák eteledéle.** A m. kir. honvédelmi miniszter valamennyi törvényhatóságnak megküldi vidékenként az átvonuló m. kir. honvédség vagy cs. és kir. közös hadsereg altisztjeinek a szállásadók által kiszolgáltatandó étkezés egységárát. E szerint a tisztántuli részekben egy altisztnek kiszolgáltatott étkezésért 18, mono tizennyolcz krajczárt fizet az állam. Ugyanezen körrendelet felhívja a törvényhatóságokat, hogy az étkezési egységárak ezutáni pontos megállapítása végett egy bizonyos kimutatás keretében a marhahús árakat terjessze fel, alapul azonban csakis a közönséges lencs-hús árakat vegye, míg a drágább peccsenye-húsok árai mellőzendők.

* **A borhamisítók ellen.** A bogyárosokra az utóbbi időben ugyancsak rájuk jára rud. Nem csak a fővárosban, hanem a vidéken is nagy

erélyvel lépnek fel ellenük. A napokban Csapó dr. pomázi főszolgabíró tett körutakat a járásban és különböző helyekről közel hatvan gyanús bormintát vett magához. Valamennyit beküldte a borvizsgáló bizottsághoz, amelynek jelentésétől függ, vajjon megindítják-e az eljárást az illetők ellen. Nálunk ilyen nem jut senkinek az eszébe.

* **A városi képviselők foglalkozása.** Nagyváradi város törvényhatóságában, a 21 szavazati joggal bíró tisztviselőt leszámítva, 62 választott és 62 legtöbb adót fizető bizottsági tag van. A 124 bizottsági tag foglalkozás szerint a következőképpen oszlik meg:

Kereskedő	26
Ügyvéd	17
Orvos	10
Iparos	10
Védőgőz (kávés)	5
Lelkész	5
Tanár	5
Állami tisztviselő	5
Nyugalmazott tisztviselő	5
Gyáros	5
Gyógyszerész	4
Magánzó	4
Bankigazgató	3
Magán tisztviselő	3
Építész	3
Mérnök	3
Tanító	3
Vállalkozó	3
Szerkesztő	2
Kir. közjegyző	2
Kanonok	1

Összesen: 124

* **Egy óra vándorlása.** Veisz Jakab vette egy hetivásár alkalmával itt Nagyváradon láncostul vadonatujonnan 22 p. frtokért és vitte haza Havas-Dombrovczára (már t. i. az órá). Dehogyan is vitte. Még az uton elesette tőle *Purtán* Mikuláj, kinek már ez a szakmájához tartozik. Veisz Jakab csak otthon vette észre a mesteri ügyességgel véghezvitt értéktárolást és sietett róla értesíteni a csendőröket, akik mindjárt üzbőbe is vették *Purtánt* Nagyváradról visszajövet, de őh jaj — már óra nélkül. *Purtán* megadta a kellő utbaigazítást a csendőröknek, hogy az órákat Nagyváradon adta el *Szokolics* Jánosnak 5 frtokért. Tehát tovább: *Szokolics* csakhamar kézrekerült s nyomban ki is jelentette, hogy értéktárgyakat nem igen tartogat magánál s az órákat áremelkedéssel eladta *Boros* György pecze-szt.-mártoni lakosnak 6 frtokért. Most ki Pecze Szt.-Mártonba. Itt azután csakugyan vége szakadt a nyomozásnak. *Boros* György egy ócska, de mindig igaz közmondással fogadta az igazság nyomozóit: »Ebül gyűlt dolognak, ebül köll elvesznyi!« Az órákat elvesztette. Veisz Jakab pedig Havas-Dombrovczán álmodozik a letűnt aranyjuezi szép napokról.

* **Két forintot — vagy az életedet.** Egy elzüllött timáregény hétfőn este szokatlan módon kísérelte meg a pumpolást egyik gazdája ellen. *Kralicz* József régebben szorgalmas és becsületes timár legény hétfőn este beállított volt gazdjához *Nagy* János timárhoz, a két forintot kért kölcsön. *Nagy* teljesítette a *Kralicz* kérését, adott két forintot, amit azután *Kralicz* a legközelebbi kocsmában el is ivott. Mikor azután a két forint éjjel körül eluszott *Kralicz* részegen másodízben is beállított gazdjához s ismét kért két forintot, amit azután *Nagy* megtagadott. Erre *Kralicz* jegy hat lövető revolvért rántott ki a zsebéből s ezzel le akarta löni *Nagyot*, azonban annak sikerült a revolvért a szomszédoknak a segítségével kicsavarni a *Kralicz* kezéből, akit azután bevitték a rendőrségre. Tegnapi dultán az ügyet áttették az ügyészségre.

* **Biciklisták közt.** Hogy van a felesége? Egy örökkévalóság, hogy nem láttam.

— En sem.

— Ah, hát nem élnek együtt?

— Dehogyan nem; de hát a tandem hátul ül.

Hogyan terem a szocializmus?

Arad, január 17. (Saj. tud. távirata.) Uj-Szent-Anna aradmegyei községben márvéres kimeneteli bíróválasztás volt, mely-

nek következményei egyedül a járás főszolgabírája erőszakoskodásának róhatók föl.

A bíróválasztáson a főszolgabíró saját hivatalos jelöltje mellett kardoskodott, míg a munkásnép külön jelöltje mellett tömörült. Mikor pedig a nép látta, hogy a főszolgabíró jelöltjét ellenükre mégis keresztül vitte a választáson, a népet iszonyu düh fogta el s dühében megrohanta a községházát, ahol a hivatalos személyek a vésteljes fenyegetések elől visszavonultak.

— Hozzátok ki az új bírót! harsogott a nép odakint az ajtókat döngötte.

Erre a főszolgabíró a készenlétben levő csendőrséggel lövetett. **Pár pillanat alatt tizenhatan fetrengtek a földön.** Négy férfi és két asszony meghalt.

E fellépésnek azonban korántsem a megfélemlítés lett az eredménye. A népet egletverő ordításban csapott. Pár perc alatt már az egész község népe fel volt lármázva s felgyűlve mindenféle eszközökkel. A csoportosuló nép magatartása igen fenyegető. A vaseszközökkel felfegyverzett férfiak szinte farkasszemet néznek a községháza ajtóit őrző csendőrséggel. Aradról táviratilag kértek katonaságot.

A nép haragja különben a főszolgabíró iránt más okra is vezethető vissza, nem csupán ezen esetre. A főszolgabíró ugyanis már előbb felébresztette magát iránt az elégtelenséget az által, hogy a délvidéki földmivelők gazdasági egyesületének itteni fiókját szocializtikus üzemek czimén feloszlatta, s választásokon pedig jelöltjüket erőszakkal megbuktatta.

MULATSÁG.

Jogász-bál. Az idei farsangnak első elitt mulatsága lesz a mai jogász bál, amely egyúttal bemutató bál lesz.

A jogászbál városunkban az, amelybe belesznek mutatva azok a lányok, akik először viselik a hosszuruhát s először lépik át a bálterem küszöbét.

Mennyi édes ábránd, mennyi remény, s egyszersmint mennyi félelem van azokban az ártatlan kis szívecskékből, amelyek először jelennek meg a bálteremben.

Három esztendeje már hogy nem volt jogászbál, ezen idő alatt egy egész új leány generáció nőtt, akik mind most mennek először bálba, úgy, hogy a mai bál olyan bál lesz, a minő rég nem volt, amennyiben körülbelül ötven leány lesz bemutatva a városból s a megyéből.

A jogászbál iránt különben az idén igen nagy érdeklődés mutatkozik mindenfelől, amennyiben a távoli megyékből is számosan megígérték részvételüket.

A bálnak a fényét nagyban emeli az a körülmény, a bálanyai tisztet *Hlatky* Endréné vállalta el, aki azután igen sokat tett a bál érdekében.

Ezenfelül még a jogászok is kitétek magukért, gondoskodtak mindenről, főleg tánczosokról. Lesz tánczos bőven, s így semmiféle aggodalomra nem lehet ok.

Mi pedig azt kívánjuk a bemutatandó leányoknak, hogy teljesebben a gondolatjaik s mindig örömmel s kellemesen gondoljanak vissza — bemutató báljukra.

A rendezőség tudomására hozza az érdeklődőknek, hogy a karzati jegyek előjegyezhetők, illetőleg kiválthatók délelőtt a jogakadémián és este a pénztárnál.

Kereskedők mulatsága. A nagyváradi kereskedő ifjuság táncrendező bizottsága 1899. január hó 16-án megtartott értekezletén elhatározta, hogy utolsó kolon-estélyüket e hó 19-én *csütörtökön* fogják megtartani. Ugyiszintén hatá-

rozatba ment, hogy februárhóban a «Csarnok» termében jótékonycélú bált fognak rendezni, melyre az értekezlet 6 tagú előkészítő bizottságot küldött ki a következőkből: Friedmann Sándor, Zách Vilmos, Paksy Ferenc, Lányi Mór, Ny. Lőrincz Viktor és Karczagh Dezső, kik a legközelebbi közgyűlésen, mely 1899. január 22-én, vasárnap este a Ker. Ifjak Köre helyiségében lesz megtartva, beszámolnak teendőikről.

FARSANGI NAPTAR.

Január 18. A joghallgatók bálja.
Január 21. A »Gyermekebarát egyesület« táncestélye.
Január 22. A »48-as Népkör« bálja.
Február 1. Katolikus kör bálja a Zöldfában.
Február 4. A fogházörök táncvigalma.
Február 11. A »Gyermekebarát« jelmezeztélye.
Február 5. A nagyváradi ev. ref. egyházközség táncvigalma.
Február 22. A n.-várad 48-as népkör táncmulatsága a Zöldfában.

EGYESÜLETEK.

Takarékszövetkezet közgyűlése. A nagyváradi-váraljai velencei takarékszövetkezet f. hó 22-én délelőtt 11 órakor tartja 6-ik szakaszának 2-ik évi közgyűlését *Gabrielly* Lajos plébános elnöke alatt a Népkör helyiségében a következő tárgysorozattal: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. Felügyelő- és választmányi tagok választása. 4. Lakbér és tisztviselők tiszteletdíjának megállapítása. 5. Esetleges indítványok.

SZINHÁZ.

Egy nagyváradi énekesnő sikere. Várad Margit kiváló művésznő, Várad Mór nagyváradi ügyvéd rokonszenves szép tehetségű leánya vasárnap lépett fel Budapesten a Vígsházban Mignon operában. A czimszerepet énekelte nagy sikerrel. A fiatal jeles művésznő, aki *Belovich* kitűnő növendéke volt, legutóbb a bpest-lipótvárosi kaszinó estélyén énekelt, ahol szintén nagy tetszésben részesült.

Affer egy szindarab miatt. Különös affér támadt most *Debreczenben* az ottani 39-ik gy. ezred parancsnoka s *Komjáthy* János szüzigazgató közt, a kinek a társulata legutóbb előadta *Thury* Zoltán *A katonák* című drámáját. A darabban családok katonatiszt szerepét, aki áldozatul esik a cifra nyomorúságnak. Az ezredparancsnok a darab tendenciájából sérelmet magyarázott ki a hadsereg ellen s mint tudósítónk jelenti, Komjáthy János szüzigazgatóhoz hivatalos átiratot küldött, a melyben felszólítja, hogy a darabot okvitte ül vegye le a műsorról, mert különben nem engeni meg többet a katonai zenekarnak, hogy az előadásokon közreműködjen. A parancsnok az ezredet napi-parancsban már el is tiltotta a színházba járástól. Felette érdekes az átirat ama része, a melyben figyelmezteti a direktort, hogy »ezenfelül ne tűzzön ki olyan darabokat a repertoárjára, melyben a hadsereg tisztjeinek élete sőtét színekkel van ecsetelve«.

A Gyurkovics-leányok.

— Életkép 4 szakaszban, Irta: Herczegh Ferencz.

Már-már azt lehetett volna hinni, hogy *Herczegh* Ferencz, nem tudni, mi okból, hátat fordít a színpadnak. Hogy cserben hagyja a muzsát, aki pedig őt kegyeibe fogadta. Meglehetősen hosszú idő mult el azóta, hogy utolsó darabja a színpadra került. Beszélték irói körökben, hogy elkedvetlenedett a színpadtól és nem is fog többé szindarabot írni.

A hír mende-mondának bizonyult. Mert ime: a Magyar Színházban előadták a legnépszerűbb bácskai bungó-család történetét »Gyurkovics-leányok« cím alatt. Az ösmert és kedvelt Gyurkovics-leányok férjhezmenetelének története ez, a melyet a jeles író kötetéből már előnyösen ismer a közönség.

A szindarabbá átgúrt »Gyurkovics leányok« még népszerűbbékké fogják tenni a furfangos hajadonokat, akik kedves csalafintasággal tudnak maguknak férjet szerezni. Sokat fognak előreláthatólag nevetni a Gyurkovics-

mamán, aki oly annyira tisztában van a helyzet szignatúrájával, hogy felfurcsos és agyafurcs módokat eszel ki leányai férjhez adására. A férjfogás művészetének dramatizálása ez. S noha a két utolsó felvonás messze mögötte marad a két elsőnek, bizonyos, hogy ezekben is van annyi mulattató elem, hogy kellemessé tegyen egy estét.

Mulatságos alakja az »Életkép«-nek, amint Herczeg Ferencz nevezi Horkai is, a ki három csókért, amelyet az egyik Gyurkovics-leány ígér neki, be áll a Gyurkovics-mama szolgálatába és segít férjhez adni a lányokat. Addig okoskodik, addig trafikál, a míg maga is az örvénybe esik még pedig a házasság örvényébe. Neki is osztályrészül jut egy Gyurkovics leány.

Kompozíció, egység szokott drámai nexus már a tárgy természeténél fogva ki van zárva a darabból. Egymás mellé sorozott jelenetekből áll az egész s minden felvonásnak más a hőse, más a központja. Az előadáson résztvettek: Szilassy Róza, Rákai Emilia, (a ki a főpróbán kétségbeesett rekedt volt), Somló Emma, Ráthonyi, Molnár László és Rózahegyi.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. ügyészség 1898. évi ügyforgama. A nagyváradi kir. ügyészség az 1898. év folyamán összesen 24877 ügyet intézett el, melyekből dr. P e r j e s s y Mihály kir. ügyész 13027-et, L á z á r Márton kir. alügyész 2936, P o p Aurél kir. alügyész 3526-ot, K o r n Lajos 2515-t, dr. B a l á z s Elemér kir. alügyész 2087-t, dr. Meszlényi Antal kir. alügyész időközben 155 drbt, T á t r a y Kálmán joggyakornok 631-et. Az indítványok csupán törvényszéki bűnügyekben 2521 esetben. Sajtőügyi tárgyalás 16 esetben. Tekintetbe véve továbbá ama számtalan s itt fel nem sorolt ügyiratokat és kiküldetéseket, mindebből láthatjuk, hogy a kir. ügyészség derekas munkát végzett a múlt évben.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKE.

Irtá: Buchanan Róbert.

Angolból fordította: Dr. N. Gy.

42.

A földéletzen sötétalakok állottak mozdulatlanul.

Mielőtt egyet gondolhatott volna, már ott voltak az oldalánál; a hajó korlátja nyitva volt, az idegen arcok mind ránéztek onnan fölről.

— Hallóh! — kiáltá Antal s látta, hogy kezek nyulnak ki segítségére.

Mikor a lány fölugrott, Antal kétségbeesetten nyöszörgé:

— Gyermekem, hadd menjek én is veled! — de aztán látva szemrehányó és kérő tekintetét, mormogá: Csókolj meg, mielőtt itthagynál!

Karjaiba szorítva, csókokkal borítá el a lányt, miközben a hajó föl s alá himbálózott velük.

— Isten és szentjei legyenek veled!

A mennydörgéshez hasonló hang hallatszott, mikor a kísérteties karok segédelmével a lány a földéletre ugrott, a mely erős, szilárd volt lábai alatt. Körültekintett. Minden oldalról hajósok oly különösen és furesán öltözve, de egy se mozdult, egy se nézett rá! Némelyik a tengerre bámult, mások a hajó mellvédjére támaszkodtak, mások ismét az árbócokhoz dőltek, de mind halavány volt, mint amilyenek a vízbefutlakat látta.

— Hol van a hajó kapitánya? — kérdé a leány.

Nem feleltek; még csak rá sem pillantottak. A hajó szeliden himbálózott a vizen. A leány odament az egyikhez, megérinté karját, de az nem mozdult. Mintha meghalt; vagy fagyott embert érintett volna meg. Rettetése, iszonyata egyre nőtt; elkezdett föl alá járni a földéletzen és akkor mintha a kísérteties alakok mind követték volna őt szemekkel.

Ki volt az, a hajó középpontján állva, a főárbóchoz támaszkodva? Magas férfi, fehér

arczczal, mint a márvány, aranykarikákkal füleibe. Rögtön megismerte, ámbár arca oly tördött volt, haja bozontos és szürke. Ő volt a kedvese, akit keresett.

De miért nem tekintett rá? Miért nem fordult meg s nem fogadta egyetlen szóval sem? Ott állott fáradtan dőlve az árbócra, révedező szemekkel, oly idegtelenül mint akár-melyik.

— Fülöp! — mondá a leány megérintve őt — Fülöp!

De úgy látszik, nem is hallotta. Mintha holt emberhez nyúlt volna.

A csendesség mind mélyebb, mind rettentesebb lett; se szél se tenger zugását nem lehetett hallani, bár a tenger hű álmásáztérzék lábait. Ujra szólott hozzá, letérdelt mellé, s az Ur Krisztus nevében könyörgött érte.

Mi volt ez! Imádság közben, mintha túl a tengeren, karácsonyi harangszó csendült volna meg. Föltekintett kedvesére. Álmodott-e, vagy az csakugyan megmozdult volna; hajtogatva fejét jobbra-balra, mint aki mély álmából ébred! és a matrózok csakugyan megmozdultak volna föl-alá járva, mint megannyi árnyék?

— Fülöp szent karácsony napja van! — mondá. — Urunk küldött engem hozzád, ez áldott napon, mikor ő született.

A harangok mind hangosabban csendültek meg; aztán mint egy boldog énekkar hangja szólalt meg a karácsonyi himnus:

Hark the herald angels sing!
Glory to our newborn king!
Peace on earth, goodwill to men!
Crist is born in Bethlehem!

A leány föltekintett keserves arczára. Igen, ő hallgatta az éneket! A hajósnép is körülöttük sereglett, figyelve rá. Mikor a himnus utolsó hangjai elhaltak, kedvese letekintett rá, kitárta karjait boldog mosolygással.

Maleb felugrott, s zokogva borult kebelére.

E percében úgy tűnt fel előtte, mintha a harangok újra megszólalnának, s mintha számtalan égi hang újra kezdte volna a himnust, de éppen akkor minden éj sötét lett, s a föld-rengéshez hasonló rettenetes lökessel a hajó teste kettő roppant.

A tengervíz hirtelen felhullámozott alattuk; a hajó mint ólom süllyedt el, ő is, kedvesébe fogózva, vele a tenger mély sötétségébe.

XI. FEJEZET.

A betegszoba árnya.

Álmodott-e vagy ébren volt? A harangok szilaj hangja még zugott füleiben, midőn felébred s ime! ott feküdt kis szobácskájában, s ragyogó világosság mely a tengerre néző ablakból jött, ömlött a szobába, hófehér ágyán rezege. Kitárta fehér karjait s érzé a sugár melegét, hallgatózva, elámulva, mert ime a harangok még tisztán csengettek ámbár távol messzeségből.

Sóhajta elfordítá fejét párnáira. Ki ott közötté és az ablak között nyugodtan olvasva egy könyvből? Föltekintett s megismerte Mártát, testvérét, s szilajon tekintve rá megszólalt.

Mártha fölkel s gyöngéden megigazitotta a párnát feje alatt.

— Mártha te vagy az? Hol vagyok én? Mi történt edesem?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Keresztelő a csári családban.

Szent-Pétervár, január 17. Alexandrovics Feodor nagyhercegnek, Mihajlovics Sándor nagyherceg fiának keresztelőjén mint keresztszülők Miklós cár és Feodorovna Mária anyaczárné jelentek meg a Xénia-palota kápolnájában. (Magy. Táv. Ir.)

A francziaországi események.

Páris, január 17. Quesnay de Beaurepairet ma kihallgatja a Bard-Picquart-ügyben kiküldött bírói vizsgálóbizottság.

A »Matin« értesülése szerint a Dreyfus pör revíziója ügyében február 15-ike előtt fognak dönteni. (Magy. Táv. Ir.)

Ujságírók sorsjegye.

Budapest, január 17. (Saját tud. t.)

Az ujságírók sorsjegyenek húzásán a 20,000 koronás nyereményt a 2003—39 szám nyerte.

KÖZGAZDASÁG.

Erzsébet-ligetek telepítése.

— Felhívás Biharmegye összes községeihez. —

Értesülünk arról, hogy a vármegye törvényhatósága felhívta a községeket, illetve azok előjáróságait, hogy Erzsébet királyné emlékeztetének megörökítése céljából ültessenek emlékfákat és alkossanak ligeteket.

Múlt év december hó 21-én tartott választmányi gyűlésünk a községek ezen ténykedését megkönyíteni óhajtván, elhatározta, hogy az emlékfák ültetésére és ligetek alkotására a községeknek szükségrendő fákat és cserjéket közvetíti, azon szempontból indulva ki, hogy a szükségrendő fák tömegesebb beszerzésénél bizonyos mérsékeltebb árakat tud kieszközölni a fák áránál.

Másrészt tanácsosul is óhajta szolgálni a községeknek arra nézve is, hogy melyik fa milyen talajban diszlik legjobban, nehogy valamely község olyan fákat ültessen, mely a beültetendő terület talaj és éghajli viszonyának nem felel meg, mert ez esetben a kitűzött célt nem érik el, a fa nem fog diszleni s csak hamar elpusztul.

Ennélfogva felhívjuk a vármegye összes községeit, miszerint, ha az ültetendő emlékfák és alkotandó ligetekhez szükségrendő fák és cserjék beszerzésénél egyesületünk közvetítését igénybe venni óhajtják, ez iránti szándékukat f. évi február hó 10-ig jelentsék be egyesületünknek, megjelölve a fának mennyiségét és minőségét. Egyidejűleg tájékozták egyesületünket arról is, hogy a beültetendő terület éghajli és talajviszonyai milyenek.

Nagyvárad, 1899. január hó 16.

A biharmegyei gazd. egyesület elnöksége.

A keresk. és iparkamarai jelentések.

A kereskedelmi és iparkamarák eddig évenként kiadták jelentéseiket a kamarai kerület közgazdasági állapotáról.

Ezek a jelentések felölelték a szükséges adatokat, azonban a sok statisztika összeállítása amig nagy költségbe kerül, igen sok munkával is jár.

A kereskedelmi miniszter most életrevaló reformot hoz be a kamarai jelentések körül. Az eddigi vaskos kötet helyett csak írásban pár íven kívánja a legfontosabb mozzanatok felsorolását.

A miniszter rendeleteinek legérdekesebb része a következő:

A miniszter tapasztalta, hogy a jelentések tartalmának javarésze oly statisztikai hivatal kiadványai, részben pedig különböző más hivatalos kiadványok sokkal részletesebben és gyorsabban szolgáltatnának, az ezen jelentésekben felsorolni szokott panaszok és javaslatok pedig az egész évről összegyűjtve, többnyire elkésve érkeznek az illető főhatóságok elé, holott külön-külön fölterjesztve, eredményesebb elintéztést nyerhetnének, mert akkor kerülnének tárgyalás alá, amikor aktuálisak és elintézésük az érdekelt iparos és kereskedő osztálynak sokkal inkább állhatna érdekében.

Figyelembe volt veendő ezen kérdés tárgyalásánál még az a körülmény is, hogy a kereskedelmi és iparkamarák működése jövőben az eddiginél sokkal hatályosabbá teendő, hogy így inkább felelhessenek meg érdekképviseleti

hivatásuknak és kívánatos volna, miszerint a rendelkezésükre álló tekintélyes szellemi és anyagi erő tényleg korláti irányu fejlesztésére hasznosítsák, melynek irányára nézve a kamarák külön veendő elhatározását.

Mindezeknél fogva már az 1898. évre szóló jelentésnél megelőzendőnek tartja a kamarák eddigi terjedelmes évi jelentéseinek kiadását, melyek helyett az eddigi évi jelentések általános részének megfelelő és a kamarai kerület közgazdasági helyzetét tömören, főbb részeiben jellemző jelentés legfőbb 3-4 ivnyi terjedelemben írásban lesz előterjesztendő, mely jelentéseket az összes kamarákról egyesítve, együttesen fogja a miniszter központilag kiadatni.

Ez az összesített jelentés is azonban csak akkor fog valódi becsesl birni, ha gyorsan jelenik meg, közvetlenül az illető év után, melyre vonatkozik, miért is kívánatos, hogy a szóbanforgó, legfőbb 3-4 ivnyi terjedelmű jelentés legkésőbb minden év február hó 15-ig a miniszter elé terjesztessék.

Reich Jenő Társas

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, január 17.

Az irányzat szilárd

Buza márciusra	9.48
Uj tengeri	4.89
Rozs őszre	7.99

Zab őszre	5.74
Tengeri augusztusra	—
Buza októberre	—

Értéktőzsde.

Budapest, január 17.

Az irányzat gyenge

Osztrák hitel	361.25
Magyar hitel	391.40
Allamvasut	362.—
Rimamurányi	379.80
Magyar jelzálog	226.10
Salgótarjáni	298.75
Wagon-kölcsön	623.—
Villamos vasut	279.50
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	366.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Az irányzat nyugodt

Osztr. hitel	363.78
Magyar hitel	392.—
Allamvasut	364.1/2
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. január 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.25
Italmérési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	96.75

Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.50
Osztrák járadék papírban	101.25
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	120.30
Osztrák korona járadék	101.75
Osztrák magyar bankrészvény	940.—
Magyar hitelbankrészvény	392.—
Osztrák hitelintézeti részvény	361.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	362.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	363.20
Németbirodalmi márka	58.92
London vista	120.95
Párisi vista	47.87
20 márkás arany	11.79

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Ifj. Csicsó Lajos ur f. hó 15-iki nyilatkozatával szemben ezennel kijelentjük, hogy őt a Magyarországi Osztrák rendelet folytán az általa elkövetett szabálytalanságok miatt szolgáltatunkból *tényleg elbocsájtottuk* és a Magyarországi Osztrák fenntartja magának ifj. Csicsó Lajos ur ellen a további lépések megtételét.

A es. k. szab.

»Adria« biztosító társulat
biharmegyei főügynöksége.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi október 1-től.

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely	4 44	11 05	7 57	Gyula	12 21	6 34	10 21	Kurtics	5 39	11 52	10 04
Less	10 48	4 56	8 06	Oroszháza	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza	6 14	12 37	10 54
Gyapju	10 56	5 04	8 18	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba	7 —	2 33	4 50
Cséffa	11 0	5 12	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 20	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szalonta	11 26	5 37	9 08	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad	9 32	5 30	8 31
Kötegyán	11 46	5 57	9 37	Kötegyán	7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad	11 57	6 9	9 51	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	Vegy. v.	Vegy. v.		Dobrest ind.	Vegy. v.	Vegy. v.	
Gyula	12 21	6 34	10 21	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	6 08	7 55		Nánhegyes	4 22	6 3	
Csaba	2 10	7 22	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Dobrest	6 34	8 21		Szombatság-Rogoz	4 32	7 41	
Oroszháza	3 10	8 32	5 50	Less	9 04	5 00	7 51		6 44	8 31			4 56	7 66	
H.-M.-Vásárhely	4 00	9 26	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16	Nagyvárad—Gyoma.				Gyoma—Nagyvárad.			
Szeged	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad	9 32	5 30	8 31	Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40	
Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad			
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40		Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40		
V-Velenceze	4 05	2 51		Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 51		Déva-Ványa	4 37	3 48		
Félix-Fürdő	4 32	3 13		Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05		Körös-Ladány	5 13	4 22		
Kardó	4 50	3 27		Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17		Szeghalom	5 40	4 53		
Magyar-Gyepes	5 50	4 17		Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36		Vésztő	6 12	5 34		
Tasádfő	6 07	4 31		Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05		Kót	6 38	6 03		
Drág-Cséke	6 30	4 45		Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	4 21		Iráz	6 52	6 29		
Magyar-Cséke	6 50	4 5		Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32		Komádi	7 10	7 08		
Dusesd	7 05	5 12		Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 49		Nagy-tóti	7 22	7 13		
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47		Hollód	7 10	5 34	Kót	9 19	5 14		Sakál	7 48	7 43		
Hollód	7 58	5 58		Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	5 32		Körösszeg	8 11	8 12		
Gyanta	8 12	6 11		Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13		Gyires	8 33	8 33		
Sólyom	8 38	6 36		Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31		Uj-Palota	8 47	8 53		
Borz	8 53	6 50		Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21		Ósi	9 03	9 12		
Belényes-Ujlak	9 05	7 01		Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma	12 45	8 06		Nagyvárad	9 20	9 30		
Sonkolyos	9 18	7 13		Magyar-Gyepes	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.				
Belényes	10 04	7 47		Kardó	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 40		Érmihályfalva ind.	5 05	5 33		
Szudrics	10 27	8 09		Félix-Fürdő	9 40	8 45	B.-Püspöki	7 17	5 57		Érselind	5 37	6 24		
Lunka-Rézbánya	10 56	8 21		V-Velenceze	10 01	9 09	Bihar	7 44	6 20		Székelyhid	6 14	6 22		
Vaskóh	11 12	8 49		Nagyvárad	10 11	9 19	Paptamási	8 13	6 48		Nagykágya	6 27	7 32		
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45	Gyapoly	8 29	7 03		B.-Diószeg	6 42	7 03		
Apátkeresztur	10 46	8 41		Monos-Petri	4 46	4 56	B.-Diószeg	8 52	7 24		Gyapoly	6 59	7 33		
V.-Ábrány	11 03	8 55		V.-Ábrány	4 57	5 08	Nagykágya	9 07	7 38		Paptamási	7 24	8 39		
Monos-Petri	11 16	9 06		Apátkeresztur	5 13	5 26	Székelyhid	9 40	8 03		Bihar	7 45	8 09		
Margitta	11 28	9 16		Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Érselind	10 08	8 26		B.-Püspöki	8 05	8 14		

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelenti.

A *gal jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomtatott lapulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.